

Geachte leden van de Helderse Historische Vereniging

Hierbij bieden wij u het jaarverslag aan over het afgelopen verenigingsjaar. De vereniging is met inzet van vrijwilligers, voor én achter de schermen, op velerlei gebieden actief geweest, en in dit verband zullen wij zeker niet onvermeld laten dat een bijzonder, zeer omvangrijk project is afgesloten, het digitaliseren en toegankelijk maken van het archief van de vereniging. Het einde van het verslagjaar stond in het teken van de herdenking en viering van 'tachtig jaar vrijheid', met tal van activiteiten.

Het bestuur en de leden

Op 12 november 2024 is de jaarlijkse algemene ledenvergadering (ALV) gehouden. In die vergadering is afscheid genomen van Nico Bais, hij heeft twaalf jaar deel uitgemaakt van het bestuur, waarvan een groot gedeelte als vice-voorzitter.

De heren Bert Heuvelman en Henk Sandkuijl zijn toegetreden tot het bestuur, laatstgenoemde tevens als secretaris.

Tijdens de ALV is, naast de afhandeling van de vaste statutaire punten, wederom aan enkele vrijwilligers de replica van de 'Watertoren' toegekend. Er ontstond tijdens de vergadering een principiële discussie over het standpunt en de rol van de vereniging in de gemeentelijke straatnamencommissie. Wij verwijzen u naar de notulen van de ALV.

Na de pauze verzorgde erelid Maarten Noot een lezing, dit keer over het tweehonderdjarig bestaan van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij KNRM. De ledenadministratie werd weer uitstekend verzorgd door Peter Botman. Aan het einde van het verslagjaar telde de vereniging 784 leden.

Verenigingsblad 'Levend Verleden'

De vier verschenen nummers boden tal van artikelen, die aangeleverd zijn door zowel schrijvers 'van buiten' als door leden van de HHV en leden van de redactie. De distributie van de ruim 800 bladen is altijd weer een flinke klus (→ op de foto: distributie septembernummer).

Van de twee nieuwe redacteuren, Anouk en Bert, maar ook van Dick Muller, zijn hun eerste artikelen verschenen.

In december 2024 is gestart met de nieuwe rubriek '*Feit of fabel*', geïnspireerd door het thema '*Echt nep*' van de landelijke 'maand van de geschiedenis, oktober 2024', én door de lezing over dit onderwerp door twee leden van de redactie (zie verder bij lezingen).

Er verscheen nóg iets nieuws in het decembernummer: een 'Helderse historische Kerst-puzzel'. 'Best wel pittig, al die cryptische vragen', was het gevoel over deze puzzel, maar een leuk initiatief van Bert Heuvelman, en voor herhaling vatbaar. De oplossing verscheen in LV van maart 2025.

Lezingen, een pubquiz, en meer

Op 14 oktober 2024 is in Huisduinen herdacht dat op die dag precies tweehonderd jaar geleden het Nederlandse zeilfregat De Vreede voor de kust verging; die ramp was de aanzet voor de oprichting van een reddingorganisatie, een van de voorgangers van wat in

1991 de KNRM zou worden. In Huisduinen is een gedenksteen met een plaquette onthuld. Maarten Noot heeft over de geschiedenis van de KNRM een lezing gegeven. En in het kader van dit jubileum verzorgde Jan Kikkert op 29 oktober 2024 een historische fietstocht, waarbij de deelnemers zich moesten verzamelen bij het Reddingmonument op het Helden der Zeeplein.

Op 29 oktober 2024 is onder de titel '*Echt (Helders) nep*', door Bert Heuvelman en Dick Muller, beide lid van de redactie, een lezing verzorgd. Een 'volle bak' in Zaal 7 van de Centrale Bibliotheek, en een redactioneel artikel in de Helderse Courant over dit onderwerp.

Kort daarna, op 7 november, heeft Christa van Hees in Zaal 7 een lezing gehouden over haar historische roman '*De zwarte bruid, een oorlogsgeschiedenis*'. Het boek verhaalt over de Tweede Wereldoorlog waarin twee Helderse inwoners centraal staan, het verhaal is gebaseerd op ware gebeurtenissen en historisch onderzoek.

Aardig detail is dat dit boek medio juni van dit jaar aan een groot aantal leerlingen van Scholen aan Zee uit handen van burgemeester Jan de Boer werd uitgereikt; dit gebeurde in het kader van de viering van '*80 jaar vrijheid*'.

Aansluitend aan de lezing van 7 november is in de Cornelis Ditostraat (voorheen 'Laan') een herdenkingssteen geplaatst voor de in een vernietigingskamp omgekomen mevrouw Mieke Verbeek-Oudkerk, waarbij Jan Kikkert, lid van ons bestuur maar nu namens de Stichting Herdenkingsstenen Den Helder, een actieve rol vervulde.

Op 27 februari verzorgden Bert Heuvelman en Dick Muller tweemaal een zogenaemde historische pubquiz. Deze quiz werd gehouden ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van het Odensehuis, een laag-drempelige buurtplek voor mensen met geheugenklachten en lichte dementie. De quiz viel bijzonder in de smaak. (Foto: RedMouse, Helderse Courant van 28 februari 2025)

 Noordhollands Dagblad

Op 1 april 2025 heeft Ronald den Boer namens Woningstichting Den Helder/Helder Vastgoed BV in Zaal 7 voor de vrijwilligers van de HHV een interessante toelichting gegeven op de diverse in aanbouw zijnde en voorgenomen bouwprojecten in zowel de binnenstad als in de wijken.

In het kader van de viering van '*tachtig jaar vrijheid*' (zie ook hierna) verzorgde de vereniging in juni in School 7 nog een tweetal lezingen.

Als eerste was de HHV op 19 juni 2025 in School 7 gastheer voor de heer Ramon Boomstra die de lezing '*Duitse soldaten in Den Helder*' verzorgde, met veel uniek beeldmateriaal.

Vervolgens verzorgde mevrouw Corinne Kramer, samen met bestuurs- en redactielid, Bert Heuvelman op 24 juni, eveneens in School 7, een lezing met de titel *'Marinemannen in dienst van de 'Bonnenkoningin'*.

Jacoba van Tongeren woonde tijdens de Tweede Wereldoorlog in Amsterdam, waar zij leider was van de verzetsorganisatie 'Groep 2000, die bestond uit zo'n honderdvijftig mannen en vrouwen en die duizenden onderduikers hielpen en van voedselbonnen voorzagen, buitgemaakt bij overvallen op distributiekantoren. Omdat zij de voedselbonnen ook zelf naar de onderduikadressen bracht kreeg ze de bijnaam 'de bijenkoningin'. Met hulp van marinemannen werd in het diepste geheim een compleet zendstation naar Amsterdam gesmokkeld, dat de verspreiding verzorgde van berichten uit Engeland. Na ontdekking in januari 1945 werden vijf marinemannen gefusilleerd. In een uitgebreid artikel in de Helderse Courant van 20 juni 2025 over deze lezing wordt door Kramer en Heuvelmans

'Tachtig jaar Vrijheid'

In de maand mei van 2025 is stilgestaan bij het einde van de Tweede Wereldoorlog (althans in Europa), maar ditmaal stonden de activiteiten in het teken van '80 jaar vrijheid'. Door bestuursleden Manouk van Deutekom en Jan Kikkert werden, samen met de stadsgids van Citymarketing, bijzondere rondleidingen door de binnenstad en Willemsoord verzorgd en verder hebben vrijwilligers van de vereniging bijdragen geleverd aan de speciale editie van de Citymarketingkrant met 'tachtig jaar vrijheid' als thema.

In dat kader heeft de vereniging een fototentoonstelling over de bevrijding van Den Helder verzorgd in het Buurthuis 't Kraaiennest in Oud Den Helder en daarna in het Odensehuis, in het Buurthuis De Overzet in de Vogelwijk.

Op 9 mei was de vereniging aanwezig op de zogenoemde Erfgoedmarkt in de Medemblikkerloods op Willemsoord en de vereniging was ook vertegenwoordigd op de Hemelvaart Braderie, op 29 mei, in het gebouw De Draaikolk; ook deze braderie stond in het teken van 80 jaar vrijheid. Ten slotte heeft de vereniging haar medewerking verleend, samen met het Odensehuis en (oud)bewoners, aan een route-informatieflyer, die past bij een historische wandelroute die op 22 juli (weliswaar buiten het verslagjaar) in de Vogelbuurt is gelopen.

Van de diverse werkgroepen

'Den Helder op de kaart'

In het kalenderjaar 2024 is de website met deze naam 1700 keer bezocht; daarbij is 9800 keer naar een onderwerp gezocht. De meeste bezoekers kwamen uit Nederland (1200) en bijvoorbeeld 338 uit de Verenigde Staten. Wij zijn verheugd dat in de vacature voor het 'bedienen' van deze website in het afgelopen voorjaar gelukkig is voorzien door een medewerker, die bovendien uitstekend op de hoogte is van het Helderse historie.

Werkgroep indexeren en digitaliseren

Al eerder hebben wij in het jaarverslag geschreven over de vele ingescande archiefdocumenten en boeken. Toegelicht werd dat er een overzicht is gemaakt van deze documenten, maar dat ze nog wel opgeschoond en geïnventariseerd moesten worden. In december 2024 kon het bestuur met gepaste trots melden dat de opgeslagen informatie

digitaal beschikbaar is en dat men met de eigen computer het archief van de HHV in kan duiken. Eind februari werd de mijlpaal van maar liefst 500.000 scans bereikt (ja, u leest het goed)!

In Levend Verleden van maart 2025 is hier ook bij stilgestaan.

Op de website van de HHV is een nieuwe pagina aangemaakt (archiefverzameling), waarin de data ingezien kunnen worden. Door de omvang ervan zijn de documenten niet te downloaden, maar wél op te vragen. Aan de hand van het overzicht van de zichtbare

(archief)data kan gezocht worden op onderwerp. Ook wordt aangegeven op welke manier de specifieke data aangevraagd kan worden, met daarin een link naar de plaats waar de beschikbare gegevens te zien zijn. De Helderse Courant van 13 december 2024 heeft hier een artikel aan gewijd. Een geweldige prestatie van Gaike Dalenoord. (→ op de foto: scanner Gaike Dalenoord).

Ook de overige werkgroepen (film- en videobewerking, de werkgroep genealogie, de Werkgroep geluidsfragmenten en de Werkgroep websitebeheer) hebben in het afgelopen jaar hun activiteiten voortgezet.

Tentoonstellingen

De HHV heeft een fototentoonstelling samengesteld over de Engels-Russische invasie die duurde van augustus tot medio oktober 1799. De tentoonstelling is opgesteld in Fort Kijkduin.

In januari 2025 zijn de publieke ontvangstruimten in Gebouw 66 aangekleed met 21 door de vereniging beschikbaar gestelde foto's.

Ook dit jaar was de HHV actief tijdens Open Monumentendag, op 14 september 2024

Varia

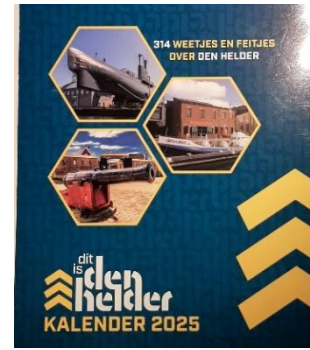
In de zestiger jaren werden veel huwelijken voltrokken. *'Diamanten echtparen'* werden dan ook tijdens het verenigingsjaar in restaurant Stoom op Willemsoord tijdens een aantal bijeenkomsten, laatstelijk op 26 maart, door het gemeentebestuur in het zonnetje gezet, waarbij 'Jan Kikkert het hoofdmenu vormde, toen *'de spraakwaterval van de HHV de jubilarissen een indrukwekkende selectie foto's uit en rondom het huwelijksjaar 1964 presenteerde, voorzien van prachtige verhalen'* (citaat uit de Helderse Courant van 27 november 2024).

Jeugdeducatie, Helderse geschiedenis, leerlingen Scholen aan Zee.

In november 2024 is samengewerkt met de leerlingen om hen te ondersteunen bij het schrijven van profielwerkstukken over de geschiedenis van de stad. Het doel van de samenwerking is de leerlingen aan te moedigen zich te verdiepen in de lokale geschiedenis, daarbij hebben zij ook een kijkje kunnen nemen in de archieven van de HHV.

'Dit is Den Helder', de allereerste Helderse scheurkalender. Aan deze uitgave van Team Citymarketing heeft de HHV ook haar bijdrage geleverd.

De kalender verscheen eind 2024 en bevat 314 'leuke weetjes, grappes en feitjes over Den Helder'.

Op dinsdag 1 oktober presenteerde de vereniging zich ook weer op de *Seniorenbeurs* in de Stadshal van De Kampanje en tijdens *het Open Monumentenweekend*, op 28 september 2024, presenteerde de vereniging zich als gastheer in de verenigingsruimte in School 7.

Evenals dat in het afgelopen jaar het geval was, verzorgde Jan Kikkert op de Dag van de Architectuur, ditmaal op 14 juni 2025, wederom een fietstocht, dit keer langs historische gebouwen en locaties die een nieuwe bestemming hebben gekregen.

Excursie vrijwilligers

Op 15 oktober 2024 heeft het bestuur aan de vrijwilligers een interessante excursie aangeboden, een ontvangst door HisDocMB (Historisch Documentatie-centrum Marinebedrijven, in het verenigingsgebouw 'Dukdalf', naast het Marinemuseum), een bezoek aan het archief én een excursie naar Zr. Ms. Bonaire, het in 1877 bij de Koninklijke Marine in dienst gestelde schroefstoomstip, in Dok 1 op Willemsoord. Tijdens de middagpauze is een nasi-maaltijd aangeboden.

(Foto: op het dek van Zr. Ms. Bonaire)

Boekenverkoop.

Ook tijdens dit verslagjaar is tweemaal met succes een verkoopactie gehouden van boeken, prenten en foto's. Het ging hierbij merendeels om Helderse boeken van begin vorige eeuw tot enige jaren terug. Prettig is dat niet alleen met contant geld, maar ook met pinpas kon worden betaald!

Schenken

Evenals voorgaande jaren hebben wij ook dit jaar weer schenkingen ontvangen, uiteenlopende van boeken en foto's tot archieven van verenigingen, stukken met betrekking tot de Stichting Visbuurtbelangen, oude telefoonboeken, een gemeentelijk jaarboek 1895-1897 en een enorme hoeveel boeken en ander documentatiemateriaal over de Koninklijke Marine in de meest brede zin en jaarboekjes van het KIM. Dat alles zal moeten worden uitgezocht, in relatie tot en getoetst aan de doelstellingen van de vereniging.

Nieuws rond het erfgoed in Den Helder

In januari 2025 heeft de gemeente een zogenoemd erfgoedplatform opgericht; de HHV is daarin een van de deelnemers. Het platform heeft tot taak om mee te denken over een nieuw te formuleren erfgoedbeleid van de gemeente.

In het verslagjaar zijn enkele nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen, die representatief zijn voor de geschiedenis van Den Helder en Julianadorp.

Er zijn acties gaande, waar ook de HHV bij betrokken is, om het gebouw, parallel aan de Jacob van Heemskerckstraat, onderdeel van de voormalige artilleriekazerne, als

gemeentelijk monument aan te wijzen, en daarnaast om in elk geval de gevel van het vooroorlogse gebouw dat haaks op genoemde straat staat, eveneens die status te geven.

In november 2024 bestond de Werkgroep Cultureel Erfgoed *Julianadorp* één jaar; in het vorige jaarverslag meldden wij al dat de HHV daarin vertegenwoordigd is. Een mijlpaal in het eerste jaar acht de werkgroep de erkenning dat de Gemeenteschool 1, aan de Langevliet uit 1871 (beter bekend als Ericaschool), mede op voorstel van de Werkgroep is aangewezen als gemeentelijk monument. Naast dit schoolgebouw telt Julianadorp nog twee monumenten, de Ontmoetingskerk en de muziektent.

Van het '*hotelplan De Kleine Werf*', op het terrein van *Willemsoord* (zie het vorige jaarverslag) is te melden dat er, voor zover ons bekend, geen initiatieven zijn voor nieuwe ontwikkelingen op een andere plek dan de aanvankelijke locatie naast Dok 2. In het gemeentelijke zgn. coalitieakkoord staat wél de ambitie om te komen tot een hotel, zij het op het noordelijk deel van Willemsoord. Beleidsmatig heeft het college van burgemeester en wethouders vastgesteld dat 'verblijf op en rond de Stelling, inclusief Willemsoord, gefaciliteerd zou kunnen worden omdat dat naar de mening van het college een bijdrage kan leveren aan het stedelijk toerisme'.

En tja, dan het dossier '*Brugwachtershuisje*', het uit 1870 stammende gemeentelijk monument (nog wel!) aan het *Ankerpark 1*. U zult uit de media wel begrepen hebben dat dit 'een gelopen race is', de tienduizenden euro's die inmiddels aan het pand zijn besteed ten spijt.

Modern erfgoed (Sluisdijk en Het Koggeschip)

Als we het hebben over erfgoedwoningen, dan hebben wij het niet alleen over woningen uit de negentiende eeuw en begin van de twintigste eeuw of bijvoorbeeld uit de wederopbouwperiode, maar óók over woningbouw van recentere datum. Daarom hebben wij bij het gemeentebestuur een lans gebroken voor woningen die representatief zijn voor de zogenoemde Post '65-architectuur. Eerder is al aangegeven dat in augustus 2021 aan het gemeentebestuur is gevraagd om de mogelijkheden te onderzoeken om de Sluisdijkbuurt de status van gemeentelijk monument te geven. In dezelfde brief wordt ook het bijzondere, experimentele woningcomplex Het Koggeschip genoemd; dat complex stamt uit 1972 en is de basis geweest van ideevorming van het plan Sluisdijk. In het onderzoek dat daarna in opdracht van de gemeente is gestart, is vooral aandacht besteed aan Het Koggeschip. B&W hebben in december 2024 besloten om geen vervolg te geven aan het verzoek om deze buurt een bijzondere status te geven. Zij hebben wel aangegeven dat het verzoek voor wat betreft het Koggeschip voldoende aanleiding heeft gegeven om de benoeming van de waarde van dit buurtje in een ander, nieuw beleidsdocument verder uit te werken. Post 65 bebouwing verdient aandacht, zij kan een schakel zijn in de bouwgeschiedenis van een stad (aldus Verdrag van Faro, 2005/2023).

In Levend Verleden van juni 2025 is aandacht besteed aan de bouw van het plan Sluisdijk.

Tot slot, en dit moet ook gezegd worden

Ook nu spreken wij weer onze dank uit aan de redactie van ons blad en de medewerkers voor hun artikelen, aan de bezorgers van dat blad en overige 'stille werkers' die hun energie steken in het verwerken en scannen van de stroom aan foto's en ander materiaal, aan de sponsors en adverteerders, maar ook aan het gemeentebestuur. Ook bedanken wij Woningstichting Den Helder/Helder Vastgoed BV en de directeur en medewerkers van KopGroepBibliotheken voor de prettige samenwerking in het geweldige School 7.

Ten slotte bedanken wij al onze leden, met zijn allen zijn wij tenslotte een gezonde en boeiende vereniging.

Den Helder, juli 2025
Bestuur HHV